

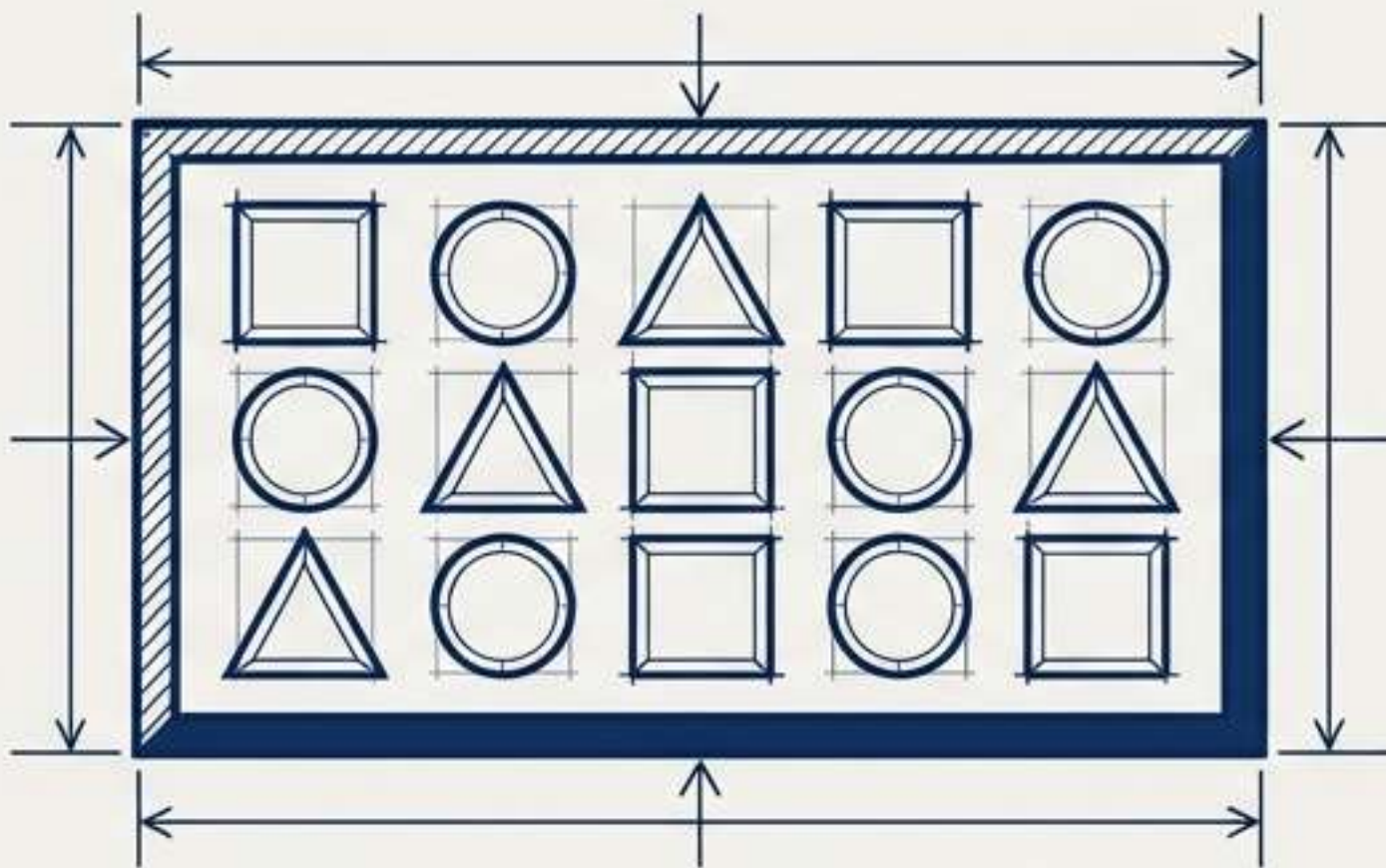
Žiak centrom inklúzie: Odborný rámec

Model IMPULZ™ a architektúra skutočnej participácie

© O. Okálová, 2022 – 2026, Centre for Inclusion, s.r.o.

Inklúzia nie je len fyzická prítomnosť

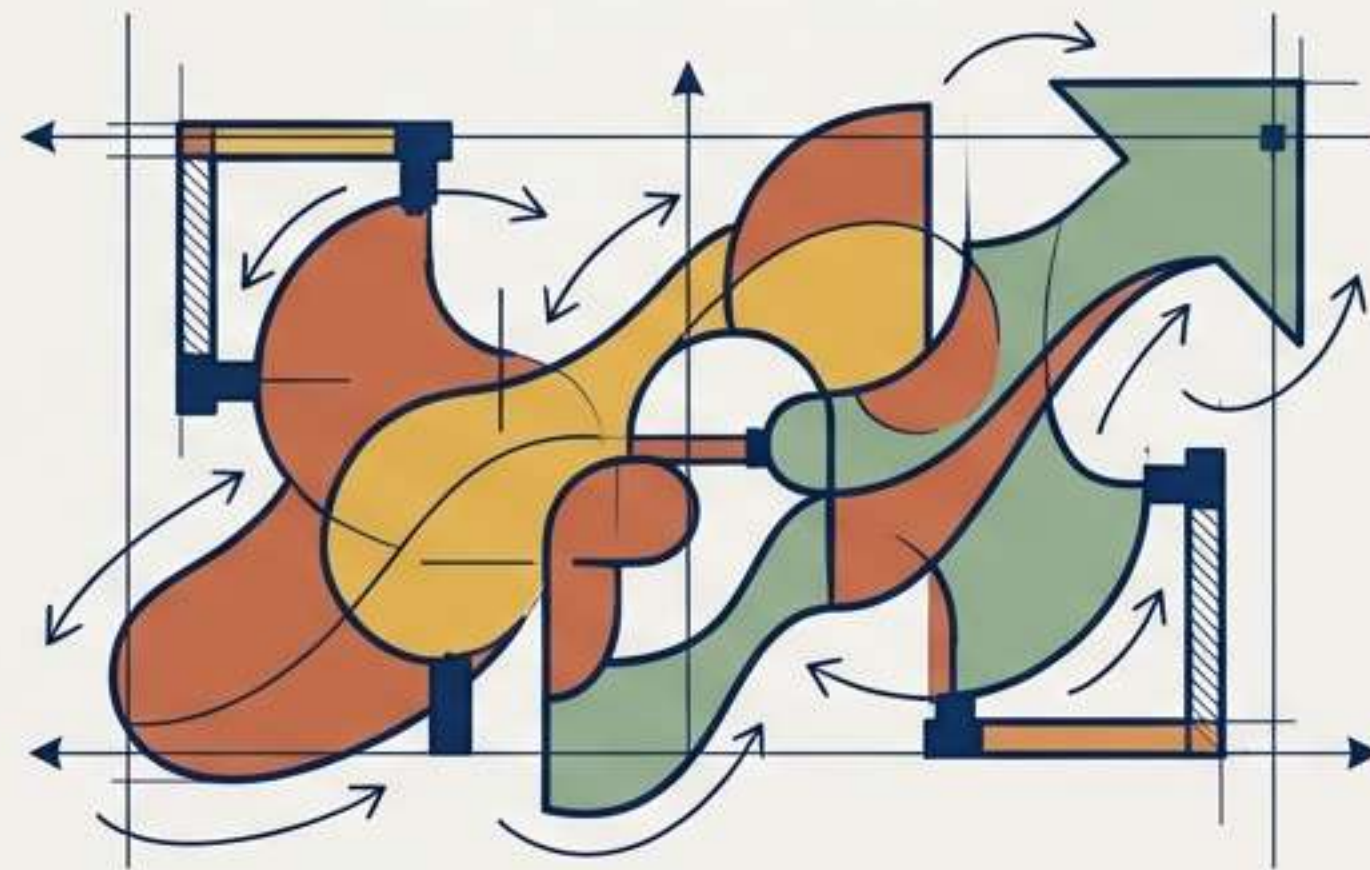
Ilúzia

Prítomnosť bez hlasu.

Dieťa je v miestnosti, ale systém funguje okolo neho bez ohľadu na jeho potreby alebo podnety.

Skutočnosť

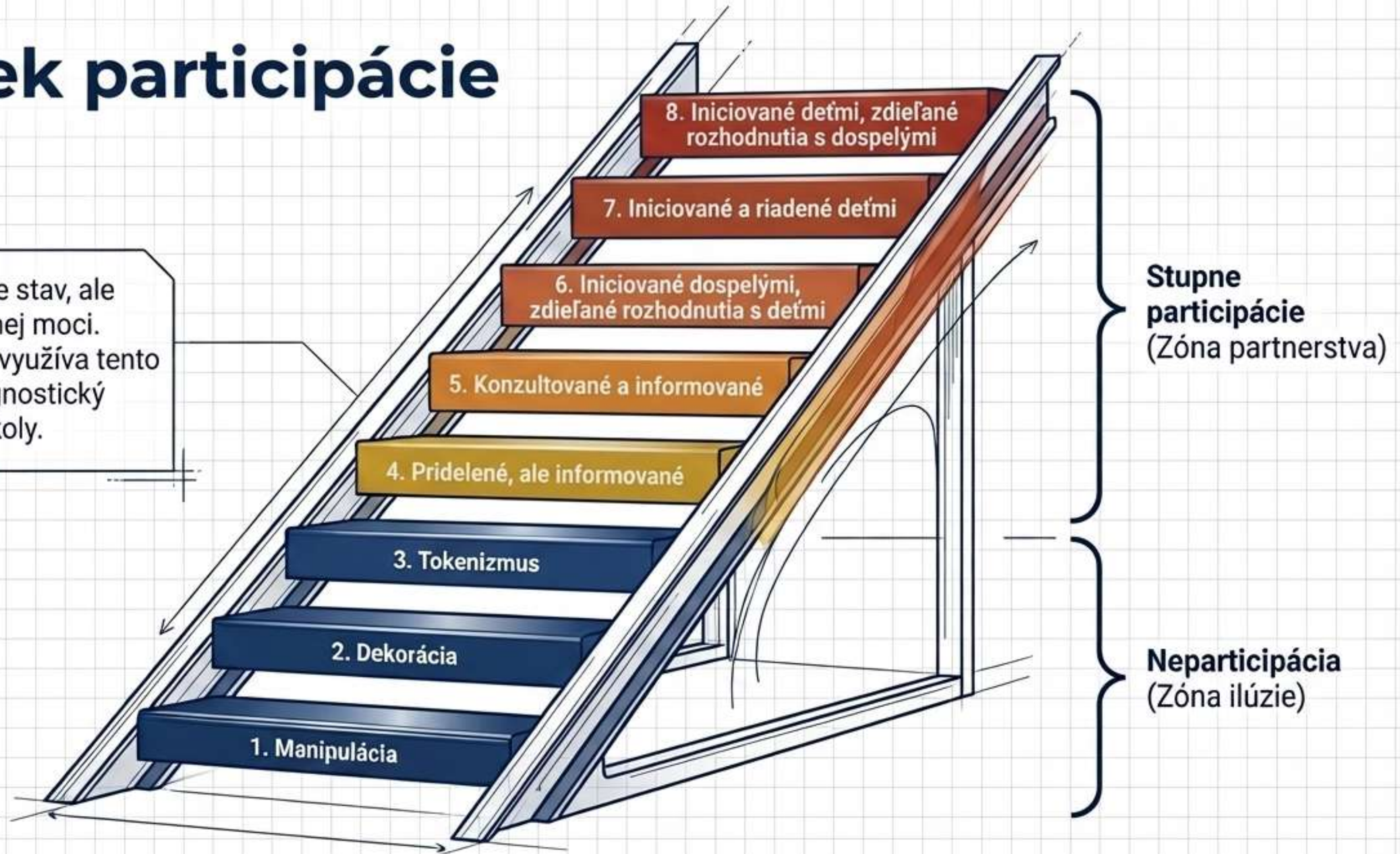

Zmysluplná participácia.

Dieťa je **aktívnym** **spoluvorcom** prostredia. Jeho **hlas** formuje rozhodnutia a kultúru školy.

Rebríček participácie

Participácia nie je stav, ale spektrum zdieľanej moci. Model IMPULZ™ využíva tento rebríček ako diagnostický nástroj kultúry školy.

Zóna neparticipácie: Keď dospelí majú plnú kontrolu

Tieto úrovne často vyzerajú ako inklúzia, ale v skutočnosti udržiavajú deti v pasívnej pozícii.

Úroveň	Zámer dospelých	Skutočný dopad na dieťa
1. Manipulácia	Chceme ukázať, že robíme niečo dobré.	Dieťa nerozumie procesu a nemá naň vplyv.
2. Dekorácia	Deti dodajú nášmu projektu pekný vizuál.	Dieťa slúži len ako rekvizita pre ciele iných.
3. Tokenizmus	Dáme deťom priestor niečo povedať.	Vytvára sa zdanie participácie, ale hlas detí nič nemení.

Úroveň 1 a 2: Deti ako nástroje a rekvizity

1. Manipulácia

Deti sú zapojené do akcií, ktorým nerozumejú. Dospelí využívajú ich prítomnosť na podporu svojich vlastných cieľov.

Príklad: Deti nesú transparenty na proteste, ktorého téme vôbec nerozumejú.

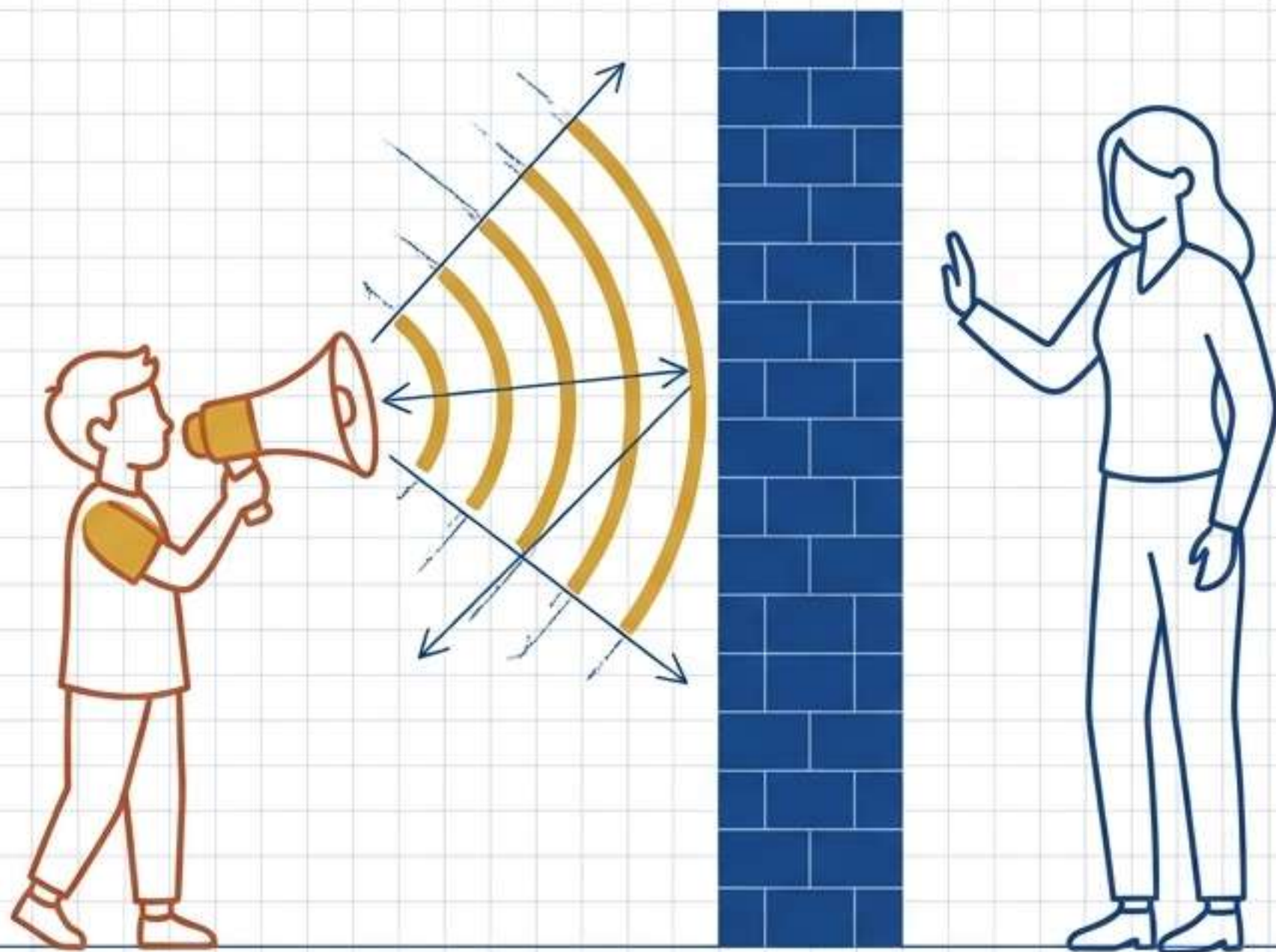
2. Dekorácia

Deti sú viditeľné, ale ich rola je čisto estetická. Sú prizvané len na "oživenie" podujatia bez toho, aby mali informácie o jeho účele.

Príklad: Deti spievajú na otvorení budovy bez kontextu o tom, prečo tam sú.

Úroveň 3: Pasca tokenizmu

Najčastejšia ilúzia inklúzie v moderných školách.

Mechanizmus

Deťom je zdanlivo poskytnutý priestor na vyjadrenie (napr. žiacky parlament), ale proces je vopred navrhnutý dospelými tak, aby nemal reálny vplyv.

Dôsledok

Vytvára sa falošný obraz partnerstva. Dospelí si odškrtnú "participáciu", zatiaľ čo deti sa učia, že ich hlas v skutočnosti nemá žiadnu váhu.

Prekročenie prahu k skutočnej participácii

Čo sa musí zmeniť, aby sme prešli od pasivity k partnerstvu?

Transparentnosť

Deti presne vedia, prečo sa veci dejú

Informovanosť

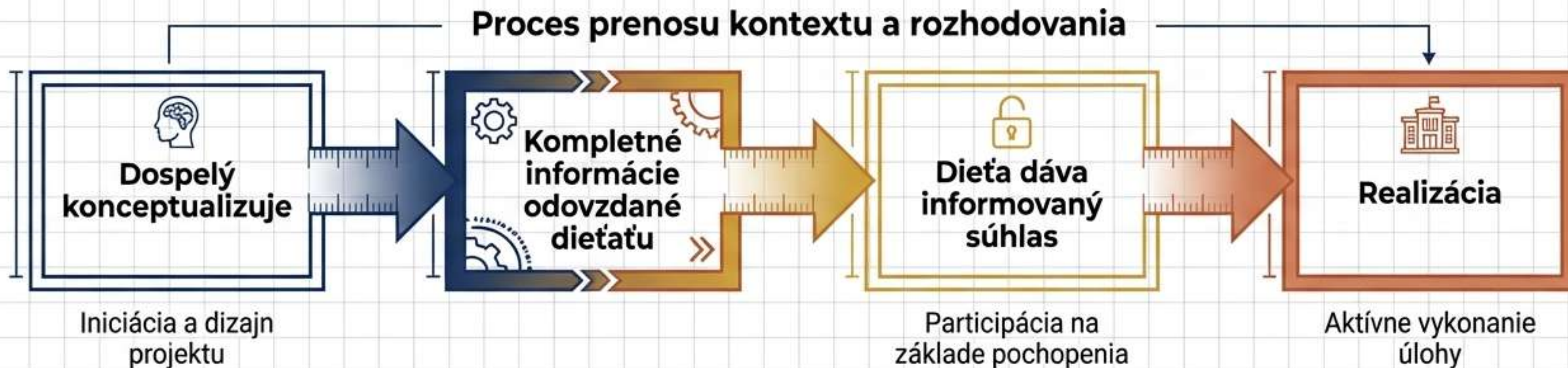
Deti rozumejú svojej úlohe

Dobrovoľnosť

Účasť na základe pochopenia, nie donútenia

Úroveň 4: Poverení, ale informovaní

Kto rozhoduje?

Projekt a jeho parametre sú plne navrhnuté dospelými.

Kde je participácia?

Deti dostávajú plný kontext. Rozumejú zámerom, presne vedia, kto rozhodol a prečo. Na základe týchto informácií sa dobrovoľne rozhodnú zúčastniť sa na realizácii.

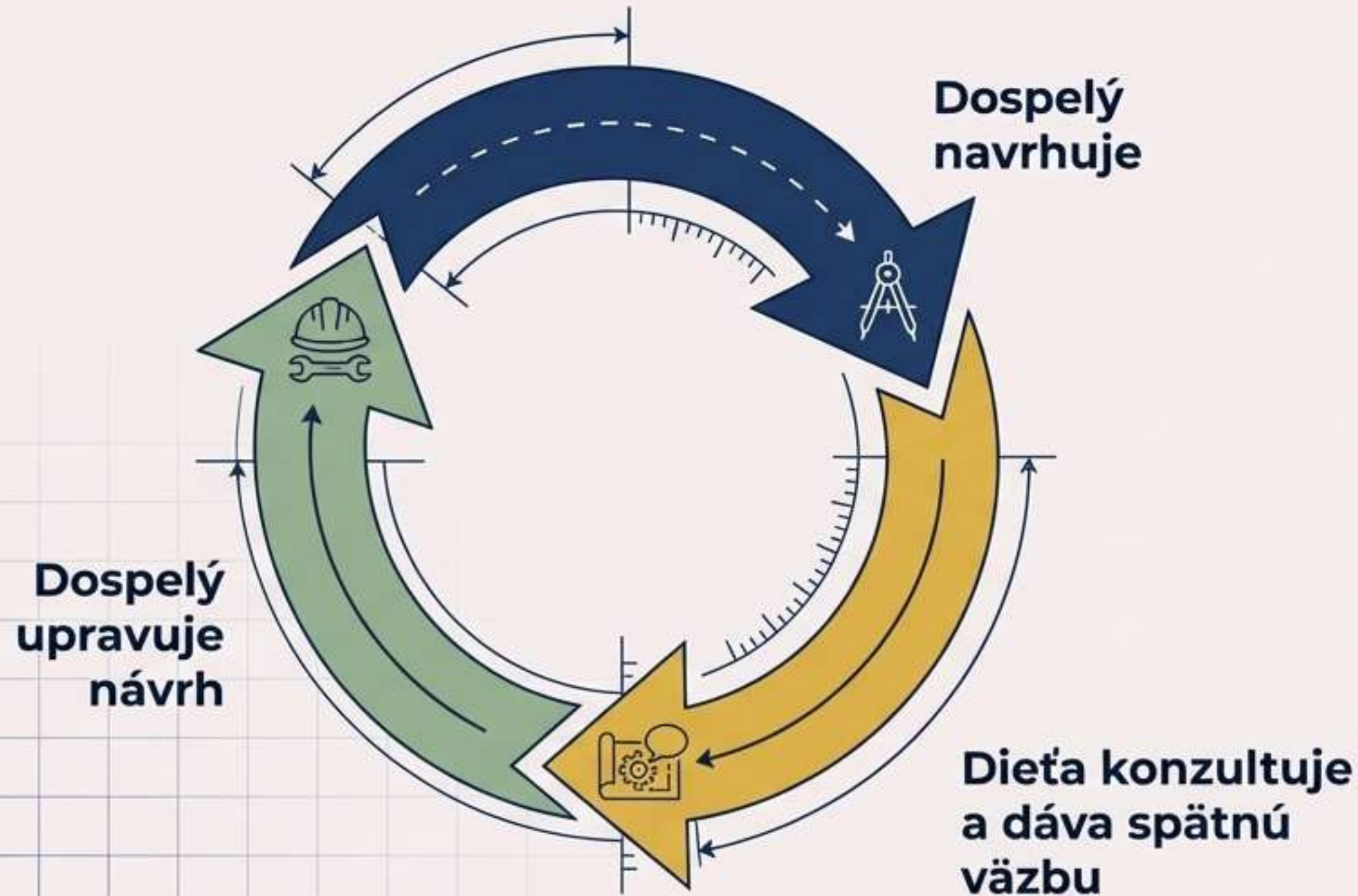

Výsledok

Dieťa nie je nástrojom, ale informovaným realizátorom.

Úroveň 5: Konzultovanie a informovanie

O krok ďalej od jednoduchej realizácie k formovaniu výsledku.

1. Projekt je stále iniciovaný a riadený dospelými.
2. Názory a spätná väzba detí sú aktívne a systematicky vyhľadávané.

3. Kľúčový rozdiel: Spätná väzba detí je braná vážne a má preukázateľný vplyv na finálne rozhodnutia. Deti sú informované o tom, ako bol ich názor zapracovaný.

Úroveň 6: Dospelými iniciované, zdieľané rozhodnutia s deťmi

Prvotný impulz alebo rámec projektu stále prichádza od dospelých (napríklad z titulu ich zodpovednosti za kurikulum).

Avšak od momentu iniciácie je moc zdieľaná.

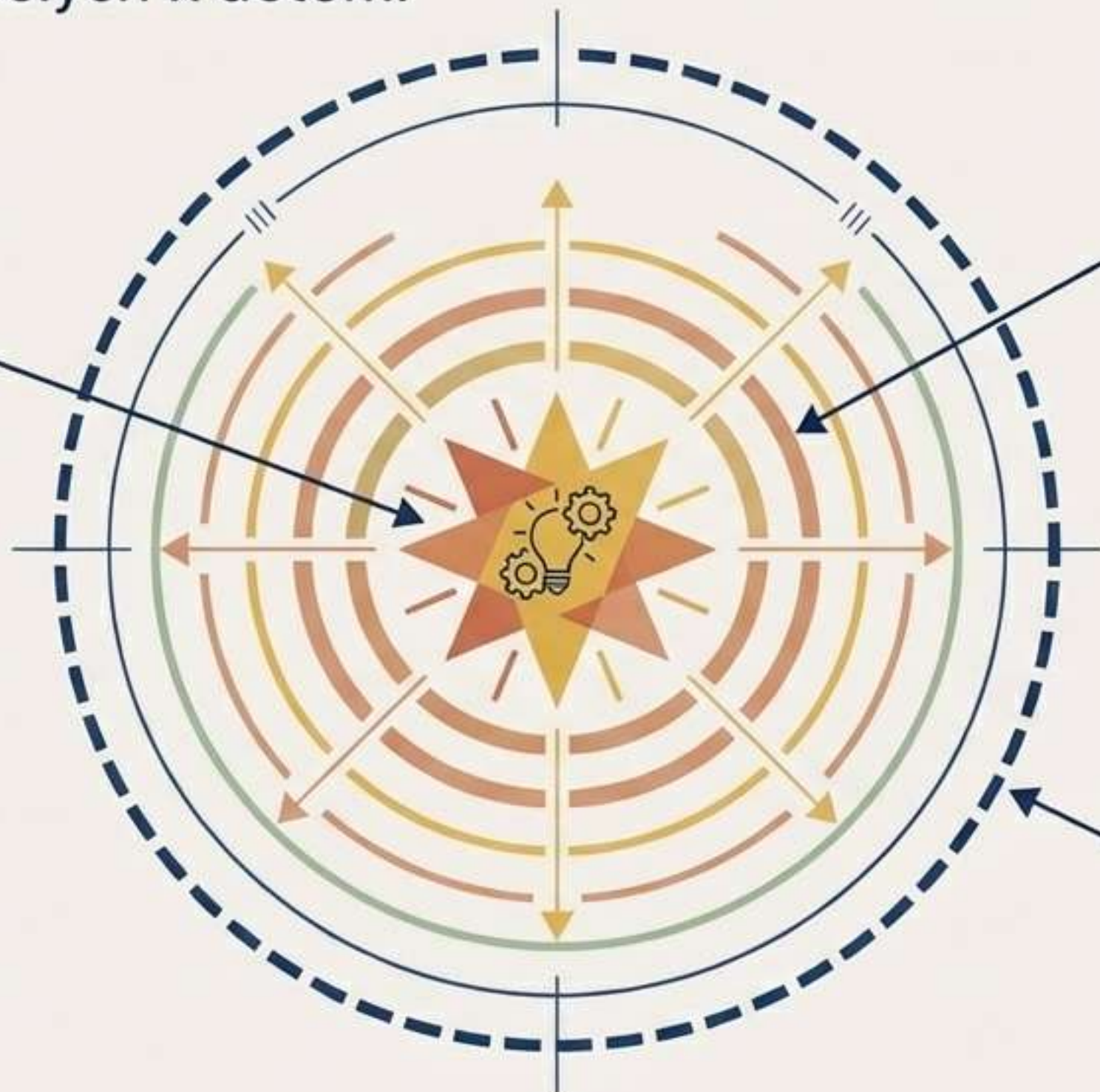
Deti sú rovnocennými partnermi pri rozhodovaní o tom, ako sa projekt zrealizuje. Plánovanie a vykonávanie prebieha v tandeme.

Úroveň 7: Deťmi iniciované a riadené

Presun ťažiska od dospelých k deťom.

Iniciatíva: Nápad, koncept aj dizajn projektu pochádza výlučne od detí.

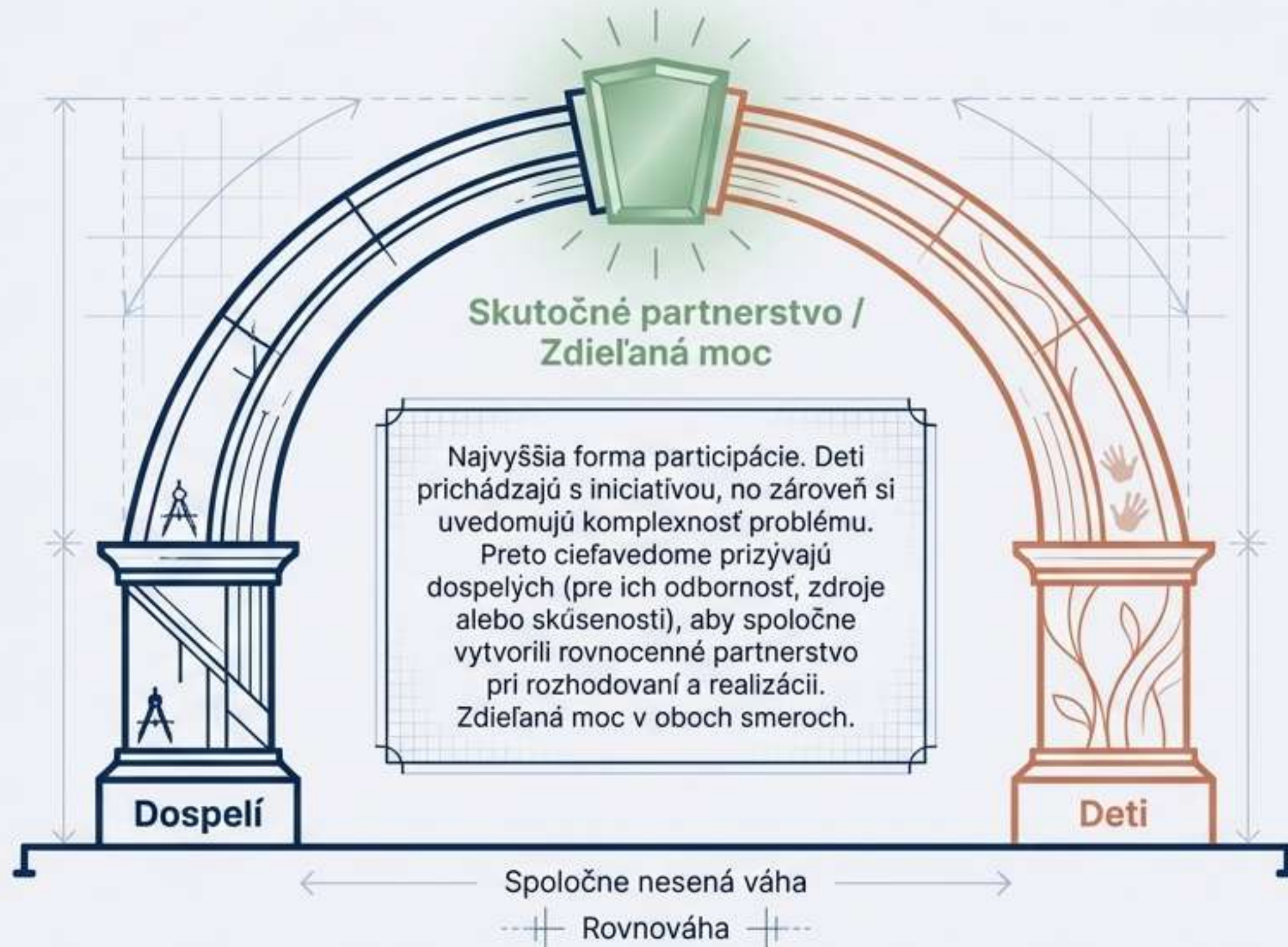
Riadenie: Deti organizujú proces a rozdeľujú si úlohy.

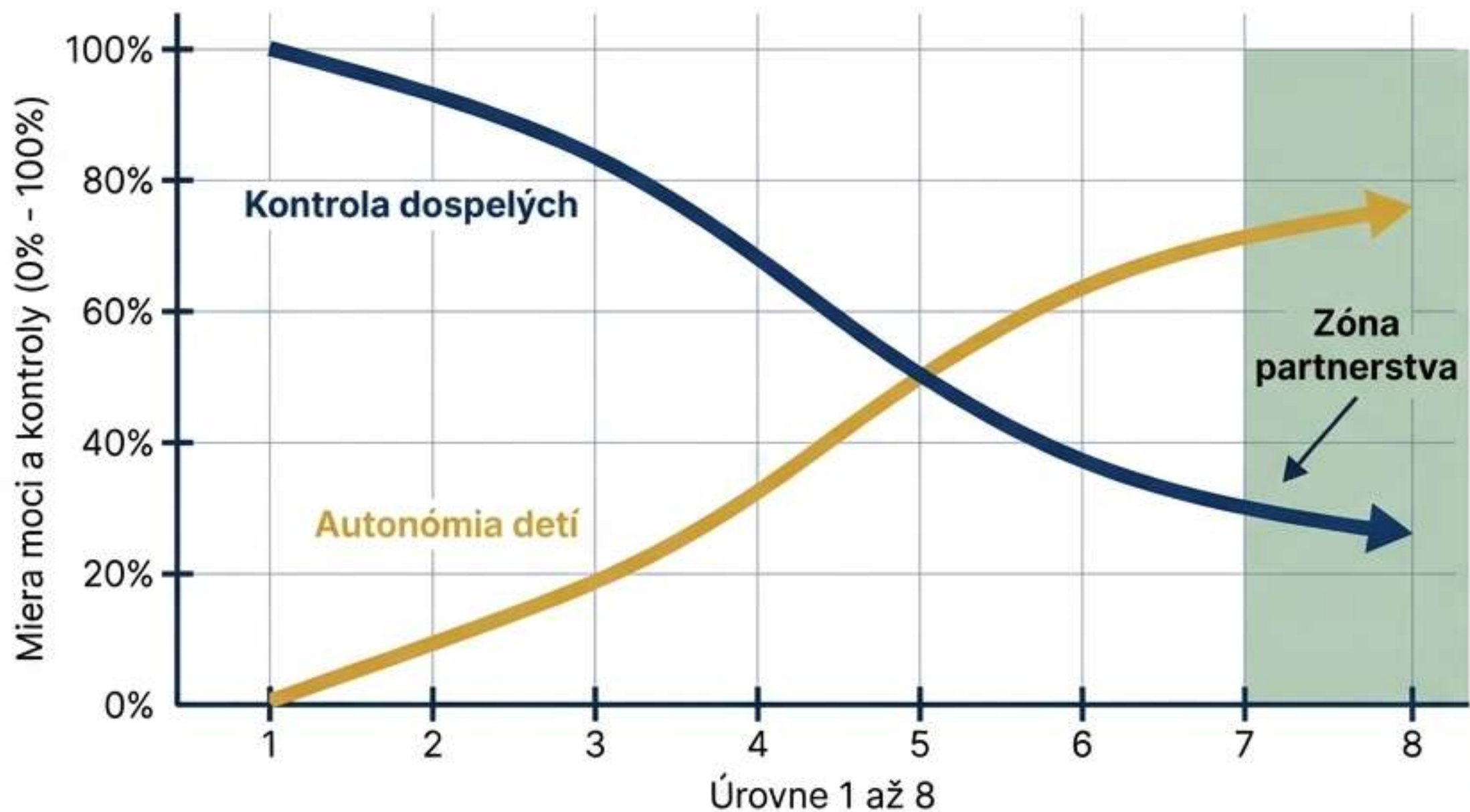
Rola dospelých: Dospelí ustupujú do úzadia. Slúžia len ako facilitátori, mentori a záchranná sieť v prípade potreby. Nezasahujú do vedenia.

Úroveň 8: Skutočné partnerstvo

Deťmi iniciované, zdieľané rozhodnutia s dospelými.

Dynamika moci: Od kontroly k autonómii

Rast participácie detí je priamo úmerný **ochote dospelých vzdať sa absolútnej kontroly.**

Partnerstvo nevzniká pridávaním úloh deťom, ale zdieľaním rozhodovacieho priestoru.

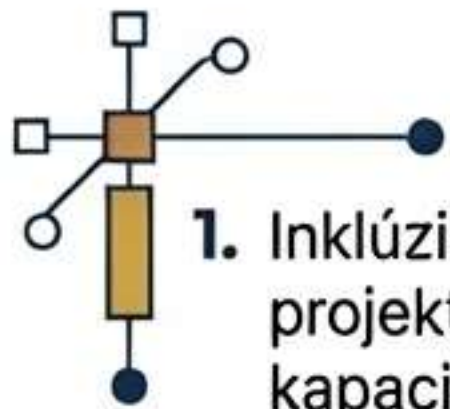
Diagnostická matica: Kde sa nachádza vaša škola?

Diagnostická otázka	Ak je odpoveď NIE (Zóna ilúzie)	Ak je odpoveď ÁNO (Zóna participácie)
Vedia deti presne, prečo robia túto aktivitu?	✗ Manipulácia / Dekorácia	✓ Informovanosť (Úroveň 4+)
Majú pripomienky detí reálny vplyv na zmenu plánu?	✗ Tokenizmus	✓ Konzultácia (Úroveň 5+)
Je priestor na to, aby deti iniciovali zmenu bez zadania od učiteľa?	✗ Riadené dospelými	✓ Partnerstvo (Úroveň 7-8)

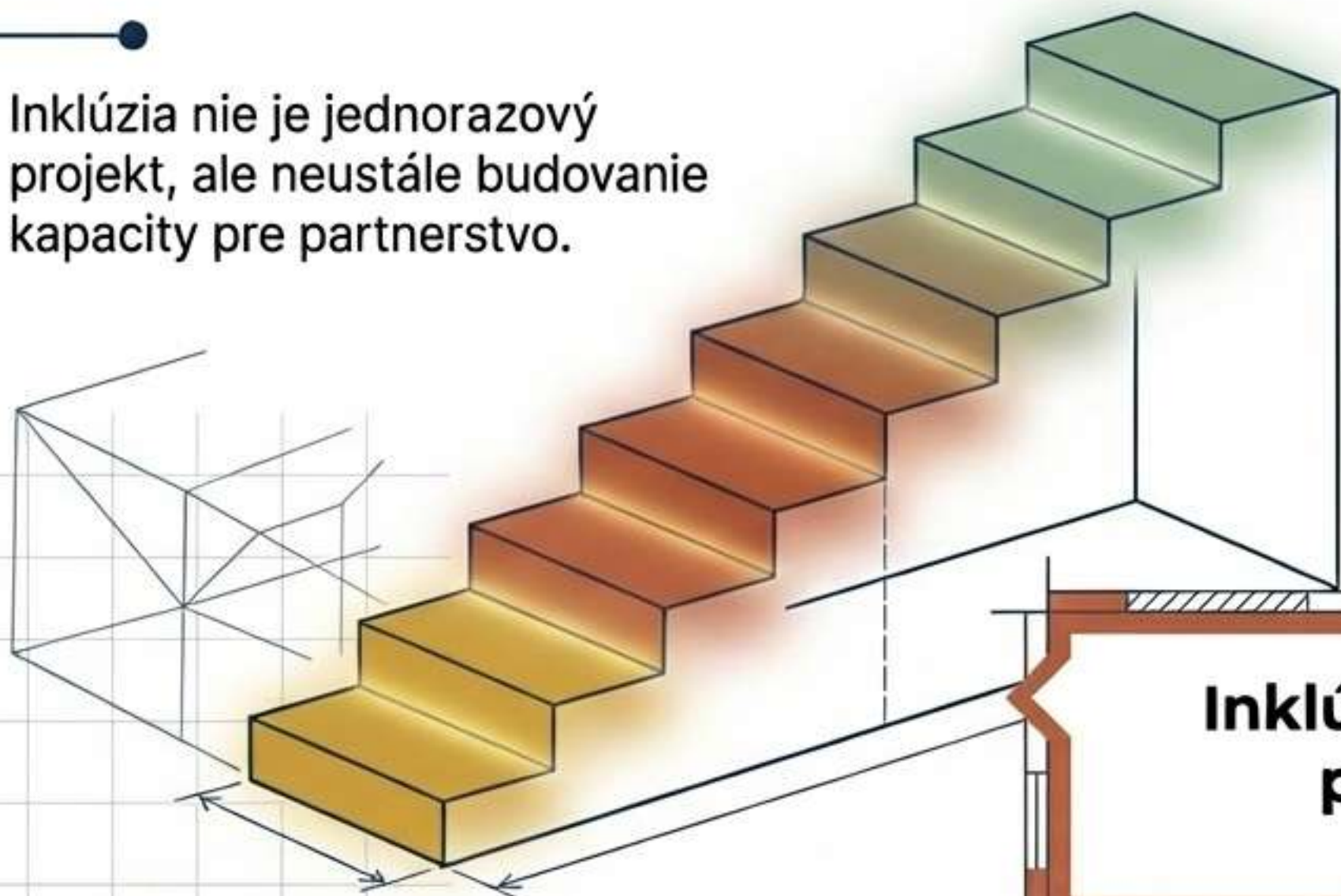

Centre for
Inclusion, s.r.o.

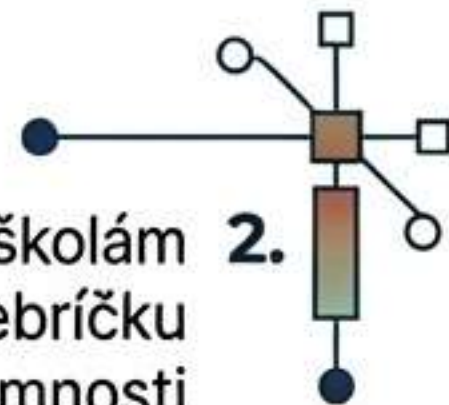
Model IMPULZ™: Cesta k trvalej inklúzii

1. Inklúzia nie je jednorazový projekt, ale neustále budovanie kapacity pre partnerstvo.

Model IMPULZ™ pomáha školám bezpečne stúpať po tomto rebríčku – od pasívnej prítomnosti k aktívnemu formovaniu komunity.

2.

**Inklúzia začína tam, kde končí
potreba plnej kontroly.**

(© O. Okálová)